

Secretariaat : Diepenweg 15
9450 Haaltert
Tel. 053/83.08.81

14e jg. - 1994 - n° 2

EEN RECHTSPRAAK VAN HET LEENHOF DE SCHIJVINCK TE HAALTERT, 17de EEUW

Cornelius Perreman, zn. Jan, oud ca 20 jaar, geboren te Denderhoutem, "criminelen ghevanghenen", die "contrarie de placaten bij daghe ende nachte goeden tijt lanck herwaerts ghevagabondeert heeft zijnde naernaer ghetreden in diversche soorten van dieverijen", o.m. voor 6 weken 's nachts gestolen ten huize van Adriaen Schutijsere den jonghen te Heldergem "seker broeck ende een half pijcke van de knape van den zelve Schutijsere", verder "onder de sollemente van den huuse van Jan Schandevijle inneghebroken gheweest ende aldaer ghestolen seker lijnwaet met eenen beker ende merssen met eenen grunen manshoet"; te Assenede Ambacht bij Adrian Wuytens "ten welcken huuse hij ghedient hadde den tijt van drij jaeren ghestolen eene broeck waerinne waeren eenighe papieren ofte obligatien, die hij ooc verbrant heeft", gestolen bij zijn moeder "eenen ketel met eene thene schotel", die hij verkocht heeft ; in de stal van Pr. Anthons te Heldergem gestolen "twee laeckene waschen ende een paar droochleren schoen" die hij van de knecht heeft moeten teruggeven ; gestolen van Vroonen Bauwens in de stal van Adr. Schutijsere "een derde broeck met 28 stuyvers ghelts en een paer schoenen" (die hij eveneens heeft moeten teruggeven) ; gestolen "eenick broot ("eenen kant rogghen broot", door binnen te breken "onder het sollement van de veynsters") ten huuse van Jan Schandevijle", "boven noch andere presuntien van brantsticgte" (te Denderhoutem).

Om al deze overtredingen wordt hij veroordeeld om "ter plaetse patibulaire gheexecuteert te worden metten coorde sulex datter de doot naert volght, met confixatie van alle zijn goet, meuble ende immeuble" (8.1.1626).

Hij bekent de dieverijen, maar ontkent de brandstichting.

(uit het archief van E.H. Jozef De Brouwer)

WETENSWAARDIGHEDEN

Tot wat een vergissing leiden kan.

Op het oude kerkhof, rond de kerk van Heldergem, ligt de grafzerk van Karel Verbeken en echtgenote Maria De Witte. Bij nader toezicht blijkt dat Maria geboren is in 1828 en overleden in 1957. Ze is dus 129 jaren oud geworden.

Bij controle in de boeken van de burgerlijke stand van Heldergem stelde ik vast dat Maria De Witte geboren is te St. Lievens Esse op 20 mei 1878 en overleden te Heldergem op 6 februari 1957.

Het "kapduiveltje" heeft hier dus blijkbaar zijn partje gespeeld.

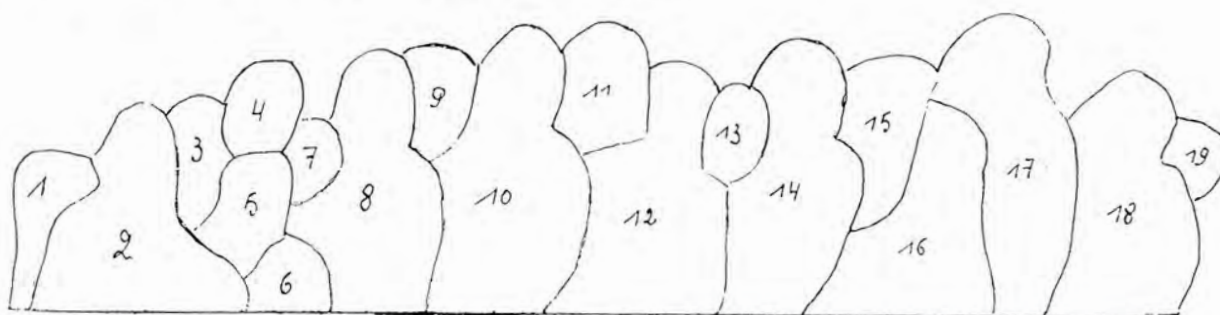
De Troyer Roger.

HERINNERING AAN WERELDOORLOG 2 TE HELDERGEM

Ook te Heldergerm werden de bevrijdingsfeesten op uitbundige wijze gevierd. Deze versierde kar staat klaar voor een rondrit in de gemeente.

1. Baeten Hortense, 2. Troch Theresia, 3. Van der Hoeven Edgard, 4. Groebbens Roger, 5. De Backer Victor, 6. De Cooman Eliane, 7. D'Haedeleer Valentine, 8. Pardaens Maria, 9. De Cock Yvonne, 10. De Cooman Alma, 11. De Cock Clementina, 12. Pardaens Simonne, 13. Cooreman Maria, 14. Verleysen Leontine, 15. Pardaens Simonne, 16. De Cooman Christiane, 17. Andries Emma, 18. De Cooman Paul, 19. De Cooman Gustaaf.

Roger De Troyer

OUDE OORKONDEN VAN HAALTERT, DENDERHOUTEM EN HELDERGEM

In het jaar 1225 kwam Haaltert onder graaf Ferdinand van Vlaanderen, alias Ferraud van Portugal. Omstreeks 1226 gaf hij Haaltert in leen aan Michel van Boelare, die hiervoor jaarlijks 200 pond parisis betaalde.

De schoonzuster van voornoemde Ferdinand, Margareta van Konstantinopel, was op tienjarige leeftijd gehuwd met Burchard van Avesne, een Henegouws ridder, waarvan later bleek dat hij reeds subdiaken was gewijd. Na de gedwongen scheiding trouwde Margareta met Willem van Dampierre, een Franse edelman, stalmeester van de graven van Champagne. Deze verwekte bij haar vijf kinderen, waaronder de ons bekende Gwijde van Dampierre, gehuwd met Rosa van Luxemburg, de derde zoon uit dit huwelijk was Hendrick van Vlaanderen, heer van Ninove en Herlinckhove, baanderheer van het land van Rotselaar.

Door bemiddeling van zijn neef, Jan, hertog van Brabant, kocht hij het land van Rotselaar, waartoe Haaltert, Denderhoutem en Helderghem behoorden, af van Jan van Boelare voor 450 pond oude groten Tournois. Zijn zoon, Hendrik II van Vlaanderen, is de persoon waarvan sprake is in deze charters.

De parochies binnen dit land van Rotselaar, Haaltert, Kerksken, Denderhoutem, Helderghem, Aaigem en Vlekkem, bleven een vorm van zelfbestuur behouden. Haaltert en Denderhoutem hadden een eigen zegel en konden charters authenticeren. Helderghem bezat dit voorrecht niet en moest zich wenden tot het naburige Aaigem om hun akten te laten bekrachtigen.

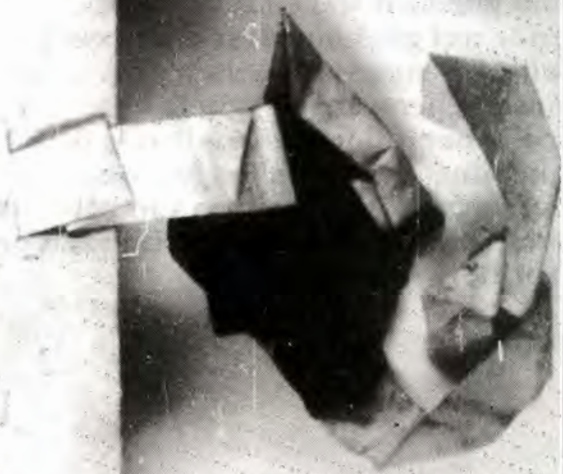
Hier volgt een uittreksel waar de schepenen van Helderghem hun ambtsgenoten uit Aaigem hierom verzoeken :

"... soe hebben wy scepenen van helderghem vorscreven versocht en ghebeden onsen gheminden vrienden scepenen van ayenghem dat zy haren ghemeenen seghel haren scependoeme toe behoerende willen hanghen ane dese tsaertere ome de redene dat wy negheenen ghemeenen sethel en hebben onser scependoeme toebehoerende Ende vor(seide) scepenen van ayenghem ome tversoec en bede wille van onsen harden lieven ende gheminden vrienden scepenen van helderghem hebben wy desen jeghenwaerdeghen tsaertere gheseghelt met onsen ghemeenen seghele onder scependoeme van den dorpe van ayenghem..."

De oorkonden die hierna behandeld zullen worden zijn qua stijl en inhoud nagenoeg identiek. Daarom werd slechts één charter volledig behandeld. Uit de vier andere oorkonden van Haaltert werden de datum, de namen der schepenen, de eigenaar, de cijnsplichtige, het cijnsgoed en de te betalen "heerlijke cijns" vermeld.

Den 11. September 1644. In de Looze van Luick ende Pieter van den Velde wiken cont ende bantje allen den ghene die desen spiertere sullen open haeren lesen. Dat wamen es dore ons Pieter de lue van de ende lueft den heere staelcoet op ghedroghen ende in handen brichte och half dach blane lante ghelighen op dore vor lute ghelighen met der come sden neenen ons dorghoerenden lant d'wille dat men hout bou nimen heere den omme van Vlaenderen. Te myne heere verhoeren behoef myns her heere van Vlaenderen omme daer me te verreckene elow jaer te bestanorde alde langhe alse de dorst pieter leuet etliche penninge pausse ghuers. Ende omme daer me te verreckene en te bestane den luyten hoepel die na hem blamen sal alse hi gheghen sal sijn van lant ter doer. Ende in al sulber nameren blane dat zube dat de dorst pieter wende ondringhen de dorst etliche penninge pausse ghuers. Ofte sijn der en mitshere den dorst luyten hoepel die na hem blamen sal alse hi gheghen es van lant ter doer met eenigher verheit ofte met eenigher futen frunden ofte malonghane. Doe mach nimer hanne van Vlaenderen ghehoerene ofte sijn der es namere lante sijn me-tong half dach blant lante in al der nameren die ghelighen sal sijn alse me lanten volkomen yntne daer al lant mede ghedaen es. Ende hoer dene pausse te senllichen dughen ghelic haren anderen properen goede ende omme sonder daer ighen icome 100 te sghenone en sonder dore al icome 100 sieder te beome. Ende omme dat alle dese dinghen dore sijn ghedaen sijn en staelcoet ende omme dat sijn sullen bluyen gret luyt ghespide ende sel ghehouden sonder eenigh futen frunden ofte malonghane. Die hebben sijn. Reponen van huelpochter doren yghenluchde ghuere ghespide met onsen gheuenen sghide onsen stondenome van den dorst dore van hactere ee behorende vechtingende bi den dorpel ende liden ons handen luge ende ghewone heeren myns her heere van Vlaenderen dore ende beide den parzen doremenen in binnigen van Vlaenderen. Dit lant ghedaen in jaer ons heeren doe men sreef Dusvuch den hondert ende dachtyfstech Den doresten dach van aprilie.

OMZETTING

Wij scepenen van Haeltert Heinric de Buist Jan de Corte Jan Bewaet ende Pieter van de Velde maken cont ende kenlyc allen den ghene die desen tsaertere sullen sien ofte hoeren lesen dat comen es vore ons Pieter de Boc van Lede ende heeft den heere wetteleec op ghedreghen ende in handen bracht een half dachwant lants gheleghen op Douerot velt gheleghen met der eenre Siden neeven Jans Vergheertruden lant welke dat men hout van minen heere den grave van Vlaenderen te mijns heeren heeren behoef mijns her Henrics Van Vlaenderen omme daer ane te verreekene elcs jaers te kerstavonde alsoe langhe alse de vors(eide) Pieter levet twalef penninghe parisise tsiaers ende omme daer ane te verreekene ende te heffene den besten hoeftstoel die na hem bliven sal alsoe hi gheghaen sal syn van live ter doet Ende in alsulker manieren ware dit zake dat de vors Pieter woude ontdraghen de vors twalef penninghe parisise tsiaers ofte sijn oer ende nacomers den vors besten hoeftstoel die na hem bliven sal alsoe hi gheghaen es van live ter doet met eenegher vriheit ofte met eenegher futen frauden ofte malentgienc. Soe mach miner Henric van Vlaenderen vorghenoemt ofte sijn oer ende nacomers hant slaen ane tvors half dachwant lants in al der manieren dat gheleghen sal sijn alsoe ane haren volbodenen pant daer al wat mede ghedaen es ende houdent paysiveleec te eeuweliken daghen ghelyc haren anderen properen goede ende erve sonder daer ieghen iemene iet te segghene ende sonder daer af iemene iet weder te keerne Ende ome dat alle dese dinghen vor(screven) sijn ghedaen wel ende wetteleec ende ome dat sijn sullen bliven goet vast ghestade ende wel ghehouden sonder eeneghe futen frauden ofte malentgient soe hebben wij scepenen van Haeltert vors desen jeghenwaerdeghe tsaertere gheseghelt met onsen ghemeen en seghele onser scependoeme van den vors dorpe van Haeltert toe behoerende utehanghende bi den versoeke ende beden ons harden liefs ende ghemints heeren mijns her Henrics van Vlaenderen vors ende beede parten vorscreven in kinnessen van waerheiden dit was ghedaen int jaer ons heeren doe men screef dusentech driehondert ende achtenvijfttech den tienden dach van Aprille

TOELICHTING

In deze charter ging Pieter de Boc van Lede een verplichting aan tegenover zijn heer (Hendrik van Vlaanderen). Het ging hier om een 'half dachwant' land, dat eigendom was van de graaf van Vlaanderen, en door hem, Pieter de Boc in cijns gehouden.

Hiervoor diende hij ieder jaar op kerstavond twaalf penningen parisis te betalen, deze cijns zou bij zijn dood overgaan op zijn erfgenaam die deze som eveneens aan Hendrick van Vlaanderen of zijn opvolger zullen moeten betalen.

Na het overlijden van Pieter de Boc zou de Heer de beste hoefstoel (beste kateel - beste hoofd) mogen opeisen, dit kon een bed, een tafel, een paard of koe zijn. Vaak werd het door de heer gekozen roerend goed door de erfgenamen teruggekocht. Indien Pieter de Boc of zijn erfgenaam(en) zich van hun verplichtingen zouden pogen te ontdoen, was de Heer gerechtigd beslag te leggen op het land.

Vanaf het jaar 1202 was "de Paasstijl" in voege. Hierbij veranderde het jaarcijfer op Pasen. Indien de charter een datum droeg die voor Pasen van dat jaar viel, diende men het jaarcijfer met één eenheid te verhogen om de datum in ons huidig systeem om te zetten. De jaartelling volgens de Paasstijl verdween in 1576.

Penningen parisis(e) - (Parisijs - Parijs), benaming van muntsoorten en rekenwaarden, te Parijs geslagen munten.

fute(n) ; (fuite), list, streek, bedrog.

fraude(n) ; bedrog.

Malen(t)gien(e) ; arglistigheid, kwade trouw.

Zegel van Hendrick II

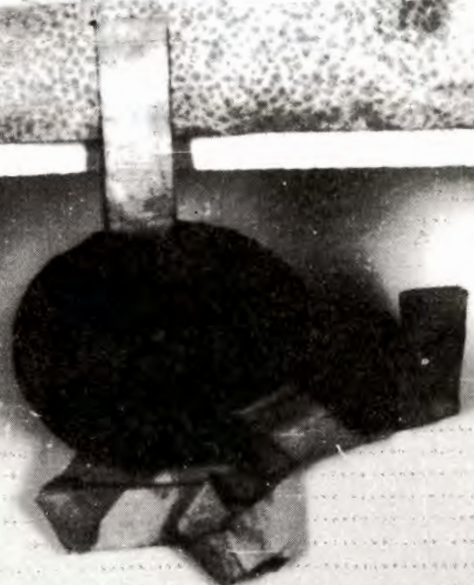

OORKONDEN VAN HAALTERT

- 1) **Datum** : 4-3-1348
Schepenen : Arnout de Bloc, Jan De Corte, Claus Van Landuuyt, Willem van Inghelsboutsvelde, Heinric van den Berghe, Claus Bollaert en Jan tSmet
Eigenaar : Heinrick Van Vlaanderen, heer van Ninove
Cijnsplichtige : "Meere Gilliams dochter van Branteghem ende Katheline hare suster".
Cijnsgoed : "een dachwant lants Steenlant gheheeten".
Heerlijke cijns : twaalf penningen parisis, elk jaar te kerstavond te betalen.

- 2) **Datum** : 7-1-1348
Schepenen : Arnout de Bloc, Willem van Inghelsboutsvelde, Claus van Landuut, Jan de Smet en Claus Bolaert.
Eigenaar : de graaf van Vlaanderen
Cijnsplichtige : Lise van de Velde
Cijnsgoed : "een huus ende ghelaghe metter hofsteden daer toe behoerende omtrent een alf dachwant groet lettelt men ofte lettelt meer ane dan kerchhof te Haeltert ghelegghen".
Heerlijke cijns : twaalf penningen parisis, elk jaar te kerstavond te betalen.

- 3) **Datum** : 16-3-1353
Schepenen : Arnout de Bloc, willem van Inghelsboutsvelde, Jan de Smet, Jan de Corte en Heinric van den Berghe
Eigenaar : "de kerken van Haeltert"
Cijnsplichtige : "Margriete Willems dochter was van Raessenghem".
Cijnsgoed : "een dachwant lants lettelt men ofte lettelt meer ghelegghen int veldeken ten Rode nevens spunenden lant van den Rode".
Heerlijke cijns : twaalf penningen parisis, elk jaar te kerstavond te betalen.

- 4) **Datum** : 16-3-1353
Schepenen : Arnout de Bloc, Jan de Corte, Willem van Inghelsboutsvelde, Jan de Smet en Heinric van den Berghe.
Eigenaar : de graaf van Vlaanderen
Cijnsplichtige : "Margriete sBocs Jans wuf was van Raesseghem".
Cijnsgoed : "een dachwant lants lettelt men ofte lettelt meer op sMolen velt ghelegghen tusschen tusschen Jan Achten lande ane deene side ende Jans Steenmakers lande ane dander side".
Heerlijke cijns : twaalf penningen parisis, elk jaar te kerstavond te betalen.

Van de verbeeten van alle vachter tan ymme bene luyne hemre lanen zome areno de wachtere ende
Cullas eelme arabe. Cont en. berlus allen de aberen die desen ysaerev fullen sien ope beeren luyen. Dat comen sijn vece
om hemre eline sijn van den dale en waveren. Cullas d'viter van den wachtere ende hebbe den heere wetelece op ghebrachten
ende in handen bracht een dachbanc lance lertel men ofte lertel met ghebrachten in leede. Den eenen blouwe eerwiltig lant
diele die men hant van min der beeren van xpx. De minne beeren behoef minne der beeren van blanden omme daer ane
te berekene die jaer te beest worde alsde lanale alse de boef anavriere van den beerebene esboef beerece elano sene beere
ate boef van den dale en van van beerece ere en comere van haren lantme comende alsde lanale alse ole ponde in xix
louten sal d'walef p'ummate p'viff. End omme daer ane te berekene den beesten hoefsteel die na den beeste der anavriere en na
elken ponde lantme van haren beerece ere van haren lantme comende en na comere blinc sal alse si ghebrachten sijn van
louten ter doer. End in minnere hant die alle die de boef anavriere ofte eenich van haren beerece ere van haren lantme
comende en na comere bloude ondenaren de boef d'walef p'ummate p'viff esiaere ofte den boef beesten hoefsteel ter doer met
concler d'viter ofte mit eenichar sijnen ofte frande. Soe mach minn heere minn her beerece van blanden beerece
ofte sijn der en na comere hant sjaer ane boef dachbanc lance in al der minnere die ghebrachten es ghebrachte die de erece es alse
ane haren volboden van dat al her mede ghebrachte es ende houdere p'viffeloece te eculbeliken dachten ghebrachte haren uideren
p'viffen goede ende sene ponde d'viter sijnen sene ter te sjaerene en sonder d'viter of sene ter s'viter te beerece en omme die
alle dese d'viteren w'viffen sijn ghebrachte s'viter en beerece en omme die si sullen blincen ope vast ghebrachte en s'viter ghebrachten s'viter
der concler s'viter frande ofte m'viffen en sonder ane l'viter. Soe hebben s'viter van d'viteren d'viteren d'viteren d'viteren
w'viffen esiaere ghebrachte met onsen ghebrachten s'viter onsen s'viterenome van den boef boef van d'viteren
toe behoerende beerece in den d'viteren ende s'viteren s'viteren s'viteren s'viteren s'viteren s'viteren s'viteren s'viteren
den beerececomer en beede den p'viffen d'viteren. Die s'viteren s'viteren s'viteren s'viteren s'viteren s'viteren s'viteren s'viteren
en beerececomer den d'viteren d'viteren s'viteren

OMZETTING

Wij scepenen van Denrehouthem Gillys Plachier Jan Pinne Henric Lippyns Heinric Lanen zone Meeus de Wachtere ende Gillys Coelyns maken cont ende kenlyc allen den ghenen die desen tsaertere sullen sien ofte hoeren lesen Dat commen sijn vore ons Henric Claus zone van den daele ende Margriete Gillys dochter van den borrekent ende hebben den heere wetteleec op ghedreghen ende in handen bracht een dachwant lants lettel men ofte lettel meer gheleghen in leebeker velt neven Wouter Cornillys lande welke dat men hout van myn her Wouteren van Erpe te mijns heeren behoef mijns her Henrics van Vlaenderen omme daer ane te bereekene elcsjaers te kerssavonde alsoe langhe alse de vors Margriete van den boerekent tsvors Henrics Claus soens wetteghe wuf van den dale en van hare wetteghen oere en nacomers van haren lichame commende alsoe langhe alse elc sonderlingh leven sal twalef penninghe parisise Ende ome daer ane te verrekenen dan beste hoeftstool die na de vorseider Margrietten ende na elken sonderlinghe van haren wetteghen oere van haren lichame commende ende nacomers bliven sal alse si gheghaen sijn van live ter doet. Ende in manieren ware dat zake dat de vors Margriete ofte eenech van haren wetteghen oere van haren lichame commende ende nacomers woude ontdraghen de vors twalef penninghe parisise tsiaers ofte dan vors besten hoeftstool ter doet met eenegher vriheit ofte met eenegher futen ofte frauden Soe mach mijn heere mijn her Heinric van Vlaenderen voreghenoemt ofte sijn oer ende nacomers hant slaen ane tvors dachwant lants in al der manieren dat gheleghen es ghelyc dat vorscreven es alse ane haren volbodenen pant daer al wat mede ghedaen es ende houdent paysiveleec te eeuwliken daghen ghelyc haren anderen properen goede ende erve sonder daer ieghen iemene iet te segghene ende sonder daer af iemene iet weder te keerne Ende omme dat alle dese dinghen vorscreven sijn ghedaen wel ende wetteleec ende ome dat si sullen bliven goet vast ghestade ende wel ghehouden sonder eeneghe fute fraude ofte malentgien ende sonder arghe lust Soe hebben wij scepenen van Denrehouthem vorscreven desen jeghenwaerdeghen tsaertere gheseghelt met onsen ghemeenen seghele onser scependoeme van den vors dorpe van Denrehouthem toe behoerende utehanghende bi den versoeke ende beden van onsen wel lieven ende gheminden heere myne her mijn her Henrickx van Vlaenderen voreghenoemt ende bede der partien vorscreven Dit was ghedaen int jaer ons heeren doe men screef sudentech driehondert en negheneneviertech den achtienden dach van maerte.

OORKONDEN VAN DENDERHOUTEM

- 1) **Datum** : 27-1-1348 (januari-loumaende)
Schepenen : Gillys de Beest, Gillys Plachier, Jan Pinne, Meeuw (Batholomeus) de Wachtere, en Gillys Coelyns.
Eigenaar : De Graaf van Vlaanderen
Cijnsplichtige : Lysbet sBlocs
Cijnsgoed : "een dachwant meersch lettelt men ofte lettelt meer bi Heinrics LMoers ghelegen".
Heerlijke cijns : twaalf penningen parisis, elk jaar op kerstavond te betalen.
- 2) **Datum** : 26-1-1348
Schepenen : Gillys de Beest, Gillys Plachier, Meeus de Wachtere, Jan Pinne en Gillys Coelyns.
Eigenaar : Henric van den Hole
Cijnsplichtige : "Lysbet Jan Costers dochter Moenys sGraven wetteghe wuf", (De Grave)
Cijnsgoed : "een alf dachwant lants in al der manieren dat ghelegghen es achter Voshole lettelt men ofte Lettelt meer bi Henrics sWeeldergs".
Heerlijke cijns : twaalf penningen parisis elk jaar op kerstavond te betalen.
- 3) **Datum** : 4-3-1348
Schepenen : Gillys Plachier, Jan Pinne, Henric Lippyns, Henric Lanen zone, Meeus de Wachtere en Gillys Coelyns.
Eigenaar : De Graaf van Vlaanderen.
Cijnsplichtige : "Jan van Scaetborgh en Kathelijne sijn suster Henric Beerrys wetteghe wuf".
Cijnsgoed : "een dachwant meerschs lettelt men ofte lettelt meer ghelegghen iegghen thuis ende tgelaghe dat men noemt ten Steene in de prochie van Denrehouthem".
Heerlijke cijns : twaalf penningnen parisis elk Jaar op kerstavond te betalen.
- 4) **Datum** : 4-3-1348
Schepenen : Gillys de Beest, Gillys Plachier, Jan Pinne, Meeus de Wachtere en Gillys Coesyns.
Eigenaar : "dat men hout van den cloestere van Gheeroutsberghe".
Cijnsplichtige : Trude sRiken (De Rijcke)
Cijnsgoed : "eene hofstede in al der manieren dat ghelegghen es bi Jan Arils omtrent sessendertech roeden groet".
Heerlijke cijns : twaalf penningen parisis, elk jaar te kerstavond te betalen.

- 5) **Datum** : 6-3-1348
Schepenen : Gillys Plachier, Jan Pinne, Henric Lippyns, Henric Lanen zone, Meeus de Wachtere en Gillys Coelyns.
Eigenaar : Janne van Oudenhoven.
Cijnsplichtigen : "Katheline Wouter Lippyns dochter ende Matte hare suster".
Cijnsgoed : "een dachwant lants lettelt men ofte lettelt meer in de Lettel coutere gheleghen bi Jacobs lande van beerleghem".
Heerlijke cijns : Twaalf penningen parisis, elk jaar op kerstavond te betalen.
- 6) **Datum** : 26-3-1348
Schepenen : Gillys Plachier, Jan Pinne, Heinric Lippyns, Heinric Lanen zone, Meeus de Wachtere en Gillys Coelyns.
Eigenaar : Janne van der Molen.
Cijnsplichtige : "Katheline Sors dochter van puiteghem".
Cijnsgoed : "een half dachwant ontter lant ende meersch lettelt men ofte lettelt meer te wildenbeke gheleghen".
Heerlijke cijns : twaalf penningen parisis, elk jaar op kerstavond te betalen.
- 7) **Datum** : 18-7-1348, (hoimaande)
Schepenen : Gillys de Beest, Gillys Plachier, Meeus de Wachtere en Gillys Coelyns.
Eigenaar : "mijn her Janne van der molen".
Cijnsplichtige : "Katheline Willems dochter was van den dale ende Alice hare suster en Henric Pieter jan Katheline ende Agneese der vors Allicen kinder".
Cijnsgoed : "een huus ende ghelaghe metter hofsteden daer toe behoerende in al der manieren dat gheleghen es ter Ruessinghen omtrent een dachwant groet".
Heerlijke cijns : twaalf penningen parisis, elk jaar op kerstavond te betalen.
- 8) **Datum** : "Dusentech Driehondert ende drieende viertech tsondaghs na Sente Cornelus dach".
Schepenen : geen namen vermeld
Eigenaar : Janne Van Dielbeke
Cijnsplichtige : "Peeter Volkaerd van houtem Jan en Line sine kinder".
Cijnsgoed : "een ghelaghe behuist ende gheleghen ten ghuchte tusschen aryls Wachters ghelaghe met deenre side ende maes ghelaghe was van den ghuchte ane dandre".
Heerlijke cijns : twee penningen parisis, elk jaar op kerstavond te betalen.
- 9) **Datum** : 16-9-1353
Schepenen : Gillys Plachier, Jan Pinne, Heinric Lanen zone, Heinric Lippyns en Gillys Coelyns.
Eigenaar : Hendrik van Vlaanderen.
Cijnsplichtigen : "Cornillys de Wachtere van der Varent ende katheline Scorbels sijn wetteghe wuf".
Cijnsgoed : "een dachwant ende viertech roeden lants gheleghen ten Dale".
Heerlijke cijns : twaalf penningen parisis, elk jaar op kerstavond te betalen.

- 10) **Datum** : 6-8-1353 (ten sesten dach van oeghste)
Schepenen : Gillys Plachier, Jan Pinne, Heinric Lanen zone, Heinric Lippyns en Gillys Coelyns.
Eigenaar : "Janne Teerpenninghe van Aelst".
Cijnsplichtigen : "Jan Harmuyns Katheline Margriete Elise ende Lysbet sine sustere".
Cijnsgoed : "eene huus ende ghelaghe metter hofsteden daer toe behoerende in al der manieren dat gheleghen es ter haerdinghem omtrent viertech reoeden groet".
Heerlijke cijns : twaalf penningen parisis, elk jaar op kerstavond te betalen.
- 11) **Datum** : 21-1-1348
Schepenen : Gillys de Beest, Gillys Plachier, Jan Pinne, Meeus de Wachtere en Gillys Coelyns.
Eigenares : Joncfr. ter...hove.
Cijnsplichtigen : "Seghere van der Stichelen ende Katheline Rase Coppens wuf van den dale"
Cijnsgoed : "een huus ende hofstede in al der manieren dat gheleghen es ter Haerdinghem omtrent een dachwant groet lettelt men ofte lettelt meer".
Heerlijke cijns : twaalf penningen parisis, elk jaar op kerstavond te betalen.
- 12) **Datum** : 21-1-1348
Schepenen : Gillys de Beest, Gillys Plachier, Jan Pinne, Meeus de Wachtere en Gillys Coelyns.
Eigenaar : "dat men hout van den kerken van Denrehouthem ende den vorseiden clause donckeren toe behoert".
Cijnsplichtige : Agneete Smeets.
Cijnsgoed : "een huus ende hofstede met al den ghelaghen dat gheleghen es te Voshole omtrent een dachwant groet".
Heerlijke cijns : twaalf penningen parisis, elk jaar op kerstavond te betalen.
- 13) **Datum** : 6-3-1348
Schepenen : Gillys Plachier, Jan Pinne, Heinric Lippyns, Heinric Lanen zone, Meeus de Wachtere en Gillys Eeckhaut.
Eigenaar : "van der kerken van Denrehouthem"
Cijnsplichtigen : "Lysbet pieters dochter van der slaeck Gillys meeus wetteghe wuf ende gillys vors alsoe der vors lysbetten wetteghe vocht".
Cijnsgoed : "hare huus en ghelaghe met den erve daer toe behoerende in al der manieren dat gheleghen es ten broek".
Heerlijke cijns : twaalf penningen parisis, elk jaar op kerstavond te betalen.
- 14) **Datum** : 21-7-1351
Schepenen : Gillys Plachier, Jan Pinne, Heinric Lippyns, Heinric Lanen zone, Meeus de Wachtere en Gillys Coelyns.
Eigenaar : Janne van der Molen.
Cijnsplichtige : "Margriete sgeiters"
Cijnsgoed : "een half dachwants lants int Vondelvelt gheleghen".
Heerlijke cijns : twaalf penningen parisis, elk jaar op kerstavond te betalen.

- 15) **Datum** : 26-3-1348
Schepenen : Gillys Plachier, Jan Pinne, Heinric Lippyns, Heinric Lanen zone, Meeus de Wachtere en Gillys Coelyns.
Eigenaar : Luime van den Hole.
Cijnsplichtige : "Matte sweduweren".
Cijnsgoed : "een half dachwant lants lettelt men ofte lettelt meer er lenden ghelegghen in de prochne van Denrehouthem alve naest haers selves huuse ende ghelaghe daer si in wone".
Heerlijke cijns : twaalf penningen parisis, elk jaar op kerstavond te betalen.
- 16) **Datum** : 20-5-1349
Schepenen : Gillys Plachier, Jan Pinne, Heinric Lippyns, Heinric Lanen zone, Meeus de Wachtere en Gillys Coelyns.
Eigenaar : Janne van der Molen.
¹**Cijnsplichtigen** : "merten lombecs ende jan plachier die den vors merten wetteleec ghegheven was te eenen wettegghen vocht".
"margriete van pollaer ende katheline hare suster ende lysbet hare suster".
Cijnsgoed : "een dachwant lant lettelt men ofte lettelt meer ten anderen broeke ghelegghen in de proche van denrehouthem".
- 17) **Datum** : 25-3-1348
Schepenen : Gillys Plachier, Jan Pinne, Heinric Lanen zone ende Meeus de Wachtere.
Eigenaar : Janne van Dielbeke
Cijnsplichtigen : "Katheline van der Lenden ende Gillys Coelyns hare wetteghe man".
Cijnsgoed : "een dachwant ende een half lants lettelt men ofte lettelt meer int voshole velt ghelegghen metter eenre siden comende ane Jans lant van voshole ende met den andre siden comende ane Zeghers lant van der Smessen".
Heerlijke cijns : twaalf penningen parisis, elk jaar op kerstavond te betalen.

¹Deze charter is onduidelijk, als cijnsplichtige wordt Merten Lombecs en zijn voogd genoemd, bij de betaling van het cijnsgeld is sprake van Margriete van Pollaer, Katheline en Lysbet, haar zusters.

OORKONDEN VAN HELDERGEM

- 1) **Datum** : 20-6-1351 (braetmaende)
Schepenen : Reniere van der Stoct, Claus van Puthem, Sor. en (k) ? de Ridder en Jan van der Beke.
Eigenaar : "de kerken van Ayenghem".
Cijnsplichtigen : Katheline swaeghenmakers ende beatrix haer suster".
Cijnsgoed : "een alven buender lant ende meersch ghelegghen bi Isenbaerts broeke".
Heerlijke cijns : twaalf penningen parisis, elk jaar op kerstavond te betalen.
- 2) **Datum** : 16-3-1353
Schepenen : geen namen vermeld.
Eigenaar : "Zencke Widen van Anderlecht".
Cijnsplichtigen : "lijsbet swaegenmakers Jans van der Borch bastaerde dochter was".
Cijnsgoed : "een half dachwant lants op Willesvelt ghelegghen".
Heerlijke cijns : twaalf penningen parisis, elk jaar op kerstavond te betalen.

BRONNEN EN GERAADPLEEGDE WERKEN

- 1) Oorkonden van Vlaanderen, Rijksarchief Brussel. A.R.A. Brussel. Charters van Vlaanderen - 1e Serie - 1048-79.
- 2) Bijdrage tot de parochiale geschiedenis van Haaltert. J. De Brouwer.
- 3) De geschiedenis van Haaltert deel I. Albert Van Den Bruelle.
- 4) Uit oude oorkonden, verschenen in mededelingen van de heemkundige kring Mere, jaargang XXVII, nr. 2
- 5) Handleiding voor genealogisch onderzoek in Vlaanderen, Johan Roelstaete.
- 6) Chronologie, lessenreeks, Verbond van de kringen voor heemkunde in Oost-Vlaanderen 1983.
- 7) Middelnederlandsch handwoordenboek. J. Verdam.
- 8) De heerlijkheid als heem van onze voorouders, "Ons heem", jaargang 29, nr. 4
- 9) Inventaris van het archief van de abdij van Beaupré te Grimminge. J. Verschaeren.
- 10) De gemeentewapens van het land van Aalst, "Het Land van Aalst", jg. VI, nr. 3 en 4. J. Melckenbeeck.
- 11) Bewerkingswijze overgenomen uit "Mededelingen van de Heemkundige kring Erpe-Mere" jaargang 27, nummer 2, april 1967.

Met dank aan de heer Liessens Gerrit met wie ik samen een laatste controle uitvoerde betreffende de schrijfwijze van de in de charters voorkomende persoons- en plaatsnamen.

John Scheerlinck.

PROVINCIAAL ARCHEOLOGISCH MUSEUM VAN ZUID-OOST-VLAANDEREN - SITE VELZEKE

GELD UIT DE GROND

Een tentoonstelling over 2000 jaar muntgeschiedenis in Zuid-Oost-Vlaanderen.

In een tijd dat zelfs het papiergeld moet wijken voor magneetstrips of puur elektronisch geldverkeer lijken munten als betaalmiddel welhaast naar het verleden verwezen. Waar rijkdom vandaag hoofdzakelijk bewaard wordt in de mega-geheugens van bankcomputers werd geld vroeger wel eens ter beveiliging gewoon in de grond geborgen.

Aangezien munten, voor de opkomst van het papiergeld, in metaal vervaardigd werden, bleven ze doorgaans goed bewaard, zodat men nu, met dit in het slijk teruggevonden 'slijk der aarde' een tentoonstelling kon opbouwen.

Deze tentoonstelling brengt een boeiende synthese, vanaf de tijd dat de Kelten in Zuid-Oost-Vlaanderen het eerste geld in omloop brachten, tot het moderne bankbriefje van duizend frank en de ecu. Schatvondsten, die trouwens steeds tot ieders verbeelding hebben gesproken, krijgen er bijzondere aandacht. Verder wordt o.m. aandacht besteed aan de evolutie van de muntslag vanaf de Romeinse periode tot heden en wordt de valsemunterij - blijkbaar een zeer oude kwaal - uitvoerig belicht. Onderwerpen, zoals de geschiedenis van het bankwezen, het herbruiken van antieke munten als sieraad en het gebruik van de dodenpenning komen er ook ruim aan bod.

Op deze tentoonstelling staan tenslotte een aantal nooit eerder geziene vondsten te kijk. Het betreft o.m. een Romeinse muntschat uit Edelare, een Merovingische gouden solidus uit Aalst, twee middeleeuwse muntschatten uit Erwetegem, een 17de-eeuws muntdepot uit Ophasselt, enkele 18de-eeuwse muntschatten uit Brakel en Nieuwerkerken/Aalst, 19de-eeuwse deposito's uit Ninove en Onkerzele en muntdepots uit deze eeuw, gevonden te Onkerzele en Kruishoutem.

Naar aanleiding van de tentoonstelling verschijnt onder dezelfde naam in de buitengewone reeks van het PAMZOV een rijk geïllustreerd boek (220 pagina's; formaat : 204 x 303 mm), waaraan diverse binnen- en buitenlandse vakspecialisten meewerkten. Deze schitterende publicatie was overigens onmogelijk geweest zonder de ruime financiële inbreng van de Kredietbank.

PRAKTISCH

EXPO

De tentoonstelling loopt van 3 juni tot 11 september 1994 in het Provinciaal Archeologisch Museum van Zuid-Oost-Vlaanderen - site Velzeke, Paddestraat 7, 9620 Zottegem tel.

09/360.67.16. Open : zon- tot vrijdag : 9-12 uur en 14-17 uur

zaterdag : 14-17 uur

Toegang gratis

Rondleidingen : 1.000 fr.

BOEK

Het boek telt 216 blz. met meer dan 300 zwart-wit foto's en tekeningen en 50 kleurenplaten. Het is gedrukt op papier van 150 gr/m², maco satiné en heeft als formaat 240 x 303 mm. De afwerking is verzorgd met een harde kaft en genaaide binding.

Het boek is te koop ter gelegenheid van de tentoonstelling of kan besteld worden door storting van 1.700 fr. (portkosten niet inbegrepen) op rekeningnummer 953-0019777-55 van het Provinciaal Archeologisch Museum van Zuid-Oost-Vlaanderen - site Velzeke, Paddestraat 7, 9620 Zottegem, tel. 09/360.67.16.